

Poslední léto

Letošní léto, kterému se vůbec nechtělo odejít, jako by mělo obavu, že bude na Zemi létem posledním, nám přineslo tři teologicky zajímavé filmy. Shodou okolností to byly (podle Mezinárodní asociace filmových kritiků) tři nejlepší filmy za poslední rok. Náhodou také všechny tři meditují nad koncem světa. Žádný z nich nenechal diváky chladné, žádný z nich se neobešel bez kontroverzí. Zdá se tedy, že tento rok nám přinesl důkaz o tom, jak intenzivně se umělci zabývají eschatologickými tématy a jak citliví na ně my diváci jsme. Ještě něco mají tyto tři filmy společné: jsou výjimečně krásné a ukazují (každý z dosti různého úhlu pohledu) pravdu o člověku v celé jeho nahotě.

Svět umění, a nyní zvláště filmu, je nesmírně citlivý na autentickou pravdu o člověku. Kardinál Špidlík před lety říkal, že umělci dnes neumějí vyjadřovat duchovní věci. Jsem přesvědčen, že nejpozději toto léto by změnil názor. Umělci dnes očividně umí vyjadřovat pravdu o člověku a o Bohu. Nyní je řada na nás, abychom tuto pravdu hledali a nacházeli. Až tedy podzim zbarví naše stromy do těch neuvěřitelných a pomíjejících barev, promeditujte si tři skvosty současného duchovního umění: *Strom života* (ten především), *Turínského koně* a *Melancholii*.

Následovat chudého Krista

Velkým tématem Ignácovy spirituality je chudoba. V textu jeho Duchovních cvičení se objevuje dvacetkrát! Jeho velké meditace – např. Základu, Království, Dvou praporů – vždy ústí do následování Krista chudého.

S Ignácem objevujeme, že Pána můžeme chválit vždy, ať jsme chudí, nebo bohatí (Ex 23). Kristus sám však se rozhodl hlásat bohatství Boha, svého Otce, skrze chudobu. Zvolil skromné, jednoduché prostředky a chceme-li jej následovat, musíme i my dávat přednost cestě chudoby (Ex 98).

Přání a potřeby

Ignác, který dobře zná člověka, říká, že je v nás spontánní odpor vůči chudobě. Všechno chceme mít a chtít, mít veškerou moc. S velkým realizmem mluví nejen o hladu a žízni po Bohu, ale pamatuje také na to, že potřebujeme spánek (84), dům a pokoj (79), potravu a nápoj (210–217).

Ignác se stará o naše fyzické síly a v žádném případě nechce, abychom vinou duchovních cvičení onemocněli (83). Ví ovšem také, že se velmi lehce necháme vést ne pouze tím, co je nutné a užitečné pro naši službu Bohu, nýbrž také svými sny a představivostí, jež bývá často povzbuzena reklamou nebo tím, co vidíme kolem sebe jako luxus a bohatství.

V rozjímání o dvou praporech nás Ignác upozorňuje na jednání zlého ducha, který nechce život člověka, nýbrž jeho záhubu. Umí využít naši závislosti na potřebě až do té míry, že nás činí extrémně náchylnými k pokušení mít vše, chce nás zadusit (142). Ignác nám velmi realisticky ukazuje tento druh představivosti, který vydražďuje naše přání vlastnit stále víc a na druhé straně prohlubuje strach o cokoli přijít. Ignác nás nechce dovést k tomu, abychom se všeho vzdali, abychom opustili všechnu majetek či abychom pohrdali vlastněním nebo mocí. Chce pouze pravdivě zjistit, co jsme skutečně před Bohem s jeho Synem a v jejich Duchu. Především, když mluvíme o chudobě, nejsme nikdy objektivní. Mluvíme-li o životním minimu, tak ho vždy srovnáváme s nějakým „sladkým životem“ (dolce vita). Měříme podle toho, co je nejvýše na „pohyblivé stupnici“ našich potřeb. Nikdo nesní spontánně o tom, že by se svou životní úrovní připodobnil emigrantům nebo uprchlíkům, kteří jsou mezi námi. Nakonec nás Ignác varuje,

Na indickém venkově ve státě Karnátaka žije mnoho dalitů, kteří patří k nejhudším z chudých
(Foto Michal Štofej)

že zlý duch nám stále našeptává, že Kristova chudoba nás vytrhává ze světa a utiskuje nás nelidským zbitičením. Jak to řekl sám náš Pán, zlý duch se stále snaží vzbudit dojem, že následováním chudého Krista „ztratíme svůj život“.

Vlastnit, nebo dát?

Nakonec oklikou přes majetek toužíme vlastnit sami sebe. Žít jen pro nás samotné, pracovat jen pro sebe, myslet stále víc a víc jen na sebe. Čím více člověk vlastní, tím pevněji je přesvědčen, že tomu druhému není nic dlužen, a tím méně Bohu, od něhož však všechno obdržel. „Běda vám, boháči,“ říká Pán (Lk 6,24), protože jsou spokojeni sami se sebou, už nikoho nepotřebují a jsou

posedlí jen svým nahromaděným bohatstvím. Neboť platí, že bohatý nemá nikdy dost.

Když Ignác nejprve takto obnažil naše přání, vede nás k radosti z dávání. Jestliže Bůh je dar a odpuštění ve své lásce, my jsme stvořeni k jeho obrazu a podobě. Nemůžeme tak být nikdy sami sebou a šťastnými, jestliže se v životě stále nedarujeme, čímž následujeme Krista. Musíme pravdivě poznat sami sebe, a tím i to, co Ignác nazývá „nejvyšší duchovní chudobou“ (146). Tedy skutečnost, že vše v nás je dar Boží, a že tedy naše jednání musí být darem Bohu a lidem, jeho dětem. To je naše skutečné místo před Bohem. Ignác je později ve svém Duchovním deníku

nazývá „zamilovanou pokorou“. Pokorou, protože poznala svou pravdu a neuskutečňuje ji sobě navzdory, nýbrž z celého srdce, „zamilovaně“.

Jaká chudoba?

Celá tato duchovní formace nemá smysl, když se nerozhodneme pro Krista chudého. To nám předkládá meditace o třech druzích pokory. Zvolit si spíše chudobu s chudým Kristem než bohatství (167). Právě v naší době, kdy si všímáme více hodnot, které z Krista vyzařují, než jeho vlastní osoby, je důležité pochopit, že nejde o provádění nějakého ideálu chudoby, ale o následování chudého Ježíše Krista. Protože Kristus je chudý sám o sobě. Nikdy nebyl úplným ubožákem, nikdy jej nenacházíme v příkopu u cesty jako žebráka. Jeho bratranec Jan Křtitel žil mnohem chudobněji než on. Ježíš, i když nebyl bohatý, náležel ke skromné rodině, kde vše běželo ekonomicky více méně hladce za předpokladu, že nedošlo k nějaké nehodě nebo neštěstí. Z toho důvodu také Ježíš nemá problémy při navazování styků s bohatými rodinami, kde má své přátele. Ale tento Ježíš, který by normálně bránil zavedený řád své vrstvy a svého prostředí, se dává do služeb chudým a nemocným. Ježíš činí vše pro to, aby tito lidé mohli vyblednout ze svého neštěstí, protože Bůh, jeho Otec, nechce, aby člověk trpěl a zemřel. Ježíš nikdy nepovažuje bídu za něco normálního.

V evangeliu není jediné slovo o tom, že by člověk měl být spokojen s utrpením. Chudoba, která by byla zblázněním, je prostě v očích Božích nenesitelná a nemůže být sama o sobě hodnotou.

Stát se chudým při následování Krista

Chudoba jako taková nebyla nikdy křesťanským ideálem života, ovšem jinak je tomu v případě osob. Není to chudoba, která je blahoslavená. Ti, kteří jsou chudí v srdci, jsou blahoslavení. Jestliže Ježíš nebyl, co se hmotných statků týče, ubožákem, je chudý svou osobou, do hloubky svého srdce. Nepatří sám sobě, je Synem Božím, Bohem zrozeným z Boha, Světlem ze Světla. Proto je v evangeliu tolik míst, kde chudý Ježíš vyznává, že sám od sebe nemůže nic. Je to Otec, který v něm jedná. On nezvěstuje své slovo, pravdu o sobě, nýbrž to, co je Otcovo. Následovat chudého Krista znamená uznat, že vše v nás je dar a milost. Právě to je ona duchovní chudoba, o níž hovoří Ignác (98, 146, 147). Ale právě proto, že nejsme čistými duchy, je třeba, aby se toto chudé srdce při následování chudého Krista také tělesně vyjádřilo. Konkrétně, nebo – slovy Ignácovými – aby se vyjádřilo efektivně. Duchovní chudobu při následování Krista považuje Ignác za nenahraditelnou, ale nechává našemu rozlišování volbu konkrétní podoby této chudoby.

Duchovní cvičení skutečně chtějí nechat odkrýt každému jeho povolání, konkrétní formu následování chudého Krista, stejně jako je tomu v evangeliu. Pán se spokojuje tím, že volá k následování – ať už tím, že udílím almužny, nebo tím, že dám chudým část svého majetku, nebo tím, že opustím všechno. Stejně i Ignác odmítá narýsovat pro nás přesný program, který je nutno splnit, nějakou reguli, která se má naplnit. Ignác chce, abychom se všichni nechali bez ustání inspirovat příkladem Krista a abychom se stále podle svého povolání nechávali oslovovat chudým Kristem. Tak máme rozlišovat, zda nás v našem každodenním životě a našich volbách vede vždy Kristus, anebo ponouká zlý, diabolický duch, který nás svádí vlastnit stále víc a jenom pro sebe.

Abychom obohatili své bratry

Ignác, když kontemploval evangeliu chudého Ježíše, viděl, že kolem Krista jsou shromážděni i lidé bohatí, avšak chudí srdcem. Takový byl onen přítel Ježíše, který dal všanc svou pověst a dal mu svůj nový hrob, a zároveň lidé nemajetní, jako byli často farizeové. Ti sice neměli příliš mnoho jmění, ale nemysleli na nic jiného než na sebe a byli si zcela soběstační. Extrémní bohatství bezpochyby nemůže být znamením chudého srdce. Proto Ignác píše v Duchovních cvičeních, že co se týče naší osoby a našeho způsobu života, je

vždy jistější co nejvíce se uskromnit a omezit (344). Rada nás nechce povzbudit k tomu, abychom zcela opustili osobní vlastnictví, ale zve nás k následování Ježíše, který, ač sám bohatý, se pro nás stal chudým, aby nás svou chudobou obohatil. Stejným způsobem máme žít – každý podle svého povolání – své vlastní bohatství. Nejen co se týče peněz, ale i schopností a kvalit charakteru, žít jej ve službách našich bratří a sester, kteří potřebují toto naše bohatství, aby byli sami obohaceni. Právě takto může naše chudé srdce odvrátit náš pohled od světa bohatých a vlastního já ke světu bližních, ke světu chudých. „Cokoliv jste učinili jednomu z mých maličkých, mně jste učinili,“ říká Ježíš.

Blahoslavenství chudých

Rozhlas a televize nás dnes uvádějí bez přestání do těsného kontaktu s ohromnou bídou, která nás obklopuje, i když je často mimo náš přímý dosah. Tato situace by neměla vést k pohrdání ponězi. Ignác věnuje celé jedno rozjímání třem skupinám lidí, kteří dostali deset tisíc dukátů (150 až 157), a ke Cvičením připojuje rady k udílení almužen. Také chce, abychom při následování chudého Krista pochopili, že peníze je třeba brát vážně a respektovat je, ať už je životní úroveň každého z nás jakákoliv. Ve spiritualitě není možný žádný únik a i v případě finančních otázek je třeba nacházet Boha ve všem a na-

bídnout mu „vše, co mám a co vlastním“ (234), a to jako dobrý příjemce. Tváří v tvář nezaslouženosti Božího daru Ignác požaduje, aby se „všechnen majetek spravoval ve spravedlnosti, dobrotě, jemnosti a milosrdenství“. Právě když ze sebe bez nároku na odměnu dáváme to nejlepší, můžeme zakoušet radostnou nezištnost, která je charakteristickým znamením následovníků chudého Krista v rodině, v zaměstnání a v životě. Podíváme-li se dále, tak uvidíme, že by se Ignác nechtěl považovat za Kristova následovníka, aniž by jako on miloval zvláště chudé. Zde nevstupuje do hry ani ideologie, ani politika, jen následování chudého Krista obohacujícího chudé. Ignác o tom mnoho nemluví, ale dělá více než my: ubytovává pod svou střechou chudé, přimlouvá se

za ně u státních autorit. Pokouší se odstranit nelidskou bídu tím, že zakládá instituce, kde se laici setkávají, aby vyšli vstříc potřebám nuzáků. Ignácův nadhled chápe, že společnost, ve které žil, není ta naše. Musíme tedy mluvit o lásce a spravedlnosti, almužny se musí nahradit zdravými sociálně-ekonomickými strukturami. Je zřejmé, že propast mezi chudými a bohatými je v našem světě ještě větší a – od dob Marxe – mnohem křiklavější.

Ať se chudoba srdce projeví jako skutečně účinná chudoba, která vše, co jsme dostali, bude chápat jako dar a odpuštění. Taková chudoba bude ohlašovat Radostnou zvěst chudým. Blahoslavení chudí, neboť tomu, kdo následuje chudého Krista, se dostane pomoci ve jménu Páně.

*Peter Hans Kolvenbach SJ
Vie chrétienne, No 362, březen 1992
Přeložil Petr Kolář SJ*

Indičtí chudí musí velmi těžce pracovat, aby si vydělali na denní chléb
(Foto Michal Štofej)

Ženy a ignaciánská spiritualita

Jezuité nemají rádi ženy? Tento dojem někdy vyvolává fakt, že jezuité nemají ženskou větev svého řádu. Svátý Ignác měl během svého života skutečně pár trampot se ženami, které ho chtěly následovat v řeholním životě.

Dnes bychom ale mohli říci, že je tomu i naopak. Jezuité nemají ženskou větev, protože nepovažují za nutné ženy vést a řídit. Zvládnou to přece samy.

Jak to bylo s „jezuitkami“?

Ignác z Loyoly měl obdivuhodnou schopnost shromažďovat kolem sebe sympatizanty, mezi nimi i ženské „obdivovatelky“. Už během svého poustevnického pobytu v Manrese vděčil za záchranu svého zdraví několika zbožným ženám. Po návratu z pouti do Svaté země se v Barceloně setkal s Izabelou Roserovou, která byla jeho podporovatelkou i v dalších letech. S několika zbožnými dámmi sledovala Ignácovo směřování i poté, co opustil rodné Španělsko a studoval v Paříži nebo působil již jako kněz v Itálii. Během té doby se formovalo vznikající Tovaryšstvo Ježíšovo. Tyto ženy, vesměs zámožné vdovy, se nakonec rozhodly vydat Ignácovou cestou služby Bohu. Proto se za ním roku 1543 vydaly do Říma, kde nakonec Izabela Roserová a dvě další ženy složily do Ignácových rukou slib poslušnosti na Vánoce roku 1545. Tím měly být položeny základy ženské větve nového řádu.

Po nějakém čase ale vyvstaly spory mezi sv. Ignácem a jeho žačkami, což nakonec vedlo k tomu, že odmítl mít dál za skupinu žen zodpovědnost a roku 1546 je jejich slibu zprostil. V této události se většinou hledají příčiny nejen faktu, proč neexistuje ženská větev jezuitů (Ignácovi zkrátka nestála po boku světičky, jako svatému Františkovi svatá Klára apod.), ale též toho, že Ignác v řádových konstitucích odrazuje členy Tovaryšstva, aby na sebe brali duchovní odpovědnost za řeholnice jiných řeholních společenství.

Přece jedna jezuitka

V prvních desetiletích existence Tovaryšstva se však přece jen jedna žena stala členkou tohoto řádu. Na španělském královském dvoře se jezuité brzy stali vlivnou skupinou. Díky tomu se ze zbožnosti stala jedinou jezuitkou v dějinách dcera císaře Karla V. Juanna Španělská (1535 až 1573). Jako princezna a v době nezletilosti svého bratra Filipa záro-

veň regentka složila neveřejně jednoduché řeholní sliby a dále zůstávala členkou dvora. To vedlo později ke spekulacím o „tajných jezuitích a jezuitkách“, ovlivňujících ze zákulisí chod dějin ve prospěch všemocného řádu téměř na způsob svobodných zednářů.

Mnozí velmoži a šlechtici během následujícího barokního období stáli o to, mít účast na duchovních dobrodružích řádu, spojených zejména s odpustky pro život po smrti. Dobrodinci a další spřízněné osobnosti se proto nechávali pochovávat v chrámech Tovaryšstva, někdy oblečení v jeho řeholním rouchu, ba dokonce na smrtelné posteli skládali jednoduché sliby jezuitského řádu – to vše, aby do nebe vešli jako jeho členové, a tím si zajistili spásu. I v našich zemích najdeme takové postavy, nejen muže, jako například šlechťice Viléma Slavatu nebo učenice Jana Marka Marciho, ale i ženu – dobrodružkyni a zakladatelku těleské jezuitské koleje hraběnku Františku Slavatovou z Meggau. V tomto smyslu tedy existovaly i další jezuitky.

Anglické panny a ty další

Zcela zvláštní případ představuje anglická katolička Marie Wardová (1585–1645). Ta při hledání svého povolání dospěla nakonec k přesvědčení, že ignaciánská spiritualita a jezuitský způsob života je to, čím by se mělo řídit její společenství zbožných žen. Za jejího života jí to ale nebylo umožněno (více o tom v článku

v rubrice Osobnost). Jí založené společenství Anglických panen však nepříznivá desetiletí přežilo zejména ve střední Evropě a nakonec bylo plně schváleno roku 1877 jako kongregace papežského práva s názvem *Institutum Beatae Mariae Virginis* s působností po celém světě, od roku 2004 s názvem *Congregatio Jesu*.

Během 19. století nakonec vzniklo mnoho ženských řeholních kongregací, inspirovaných ignaciánským stylem apoštolátu (školy) a chápáním duchovního života jednotlivce (exercicie). Například kongregace Loretánských sester, která vznikla v Irsku ve dvacátých letech 19. století oddělením od Anglických panen, byla původní domovskou řeholní rodinou pozdější zakladatelky Misiónářek Lásky Matky Terezy. Zejména v zemích jižní Evropy existuje mnoho různých ženských kongregací Služebnic Božského Srdce Ježíšova s ignaciánskou inspirací. Z novější doby zmiňme rakousko-českou kongregaci Společnost sester Ježíšových. Též některé ženské sekulární instituty se hlásí k ignaciánské inspiraci (Společenství Panny Marie na cestě).

Jezuité tedy „neovládají“ žádnou ženskou řeholní rodinu, ale přirozeně a různým způsobem spolupracují se společenstvími inspirovanými tímto duchem sv. Ignáce. Co všechno z duchovní zkušenosti tohoto světce ženy oslovuje, to nám napoví další články uvnitř tohoto čísla.

Petr Havlíček SJ

Ženy jsou velmi tvůrčí

Původně studovala dějiny umění a francouzštinu a dlouhou dobu pracovala v redakci výtvarného umění nakladatelství Odeon. Teprve později se Mireia Ryšková vydala na půdu teologie. Studovala ji nejprve tajně v tehdejší Československu, pak v Erfurtu a Pasově, kde získala doktorát. Stala se spoluzakladatelkou známé Vyšší odborné sociálně pedagogické a teologické školy Jabok. Nyní přednáší na Katolické teologické fakultě UK v Praze a s oblibou dává duchovní cvičení.

Během svých studií v zahraničí jsi poměrně dlouhý čas pobývala v komunitě Anglických panen. Jak na tuto dobu vzpomínáš?

Můj pobyt v Pasově (dva roky) a ve Vídni (půl roku) pro mne představují téměř nejkrásnější čas života. Než jsem do Pasova jela – české sestry jsem znala už z dob socialismu – měla jsem trochu obavu, zda s nimi najdu společnou řeč (odhlédnuto od jazykových bariér). Ve Vídni o čtrnáct let později už to bylo úplně jiné. Tam jsem se hodně těšila.

Komunita v Pasově byla a je dodnes skvělá, i když jsme všechny o dvacet let starší a část lidí se vyměnila. To neznamená, že nebyly problémy, ale sestry mě přiučily, co to znamená být ráda ženou. Možná to zní divně, že to byly řeholnice, kdo na mne měl tento výrazný vliv, ale je to tak. Byly svobodné, člověk mohl říci, co si myslí, na což jsem z české církve nebyla právě zvyklá. Byly radostné, byly normálně zbožné. Byly hrdé na své ženství. Na začátku jsem jim prý připadala jako „moc“ zbožná, protože jsem byla každou chvíli v kapli a ony měly strach, že se mi u nich nelíbí. To jsem se ale dozvěděla až po letech. Přijaly mne mezi sebe, měla jsem u nich opravdu domov. Ve Vídni jsem byla u sester také hrozně ráda, protože to tam fungovalo podobně, možná ještě otevřeněji, protože to nebyla uzavřená komunita, nýbrž komunita ve velkém bytě, kde bydlely i jiné ženy. Se sestrami mám dodnes vřelé kontakty a hodně jim fandím. Jsem ráda, že konečně dosáhly toho, po čem toužila Mary Ward – pravého názvu, stanov a čtvrtého slibu.

Poměrně nedávno se tato řeholní společnost přejmenovala na *Congregatio Jesu*. Tím se svým názvem ještě více přiblížila jezuit-

skému řádu, latinsky *Societas Jesu*. Máš dojem, že jde jen o změnu názvu, nebo je v tom něco víc?

Jde o mnohem víc. Protože mě ignaciánská spiritualita hodně přitahuje, zajímala jsem se o různá ženská společenství, která ji chtějí realizovat, ale zdá se mi, že právě Anglické panny, dnes tedy *Congregatio Jesu*, k ní už díky své zakladatelce mají opravdu nejbližší. Jezuité nemají ženskou větev, ale *Congregatio Jesu* může být důstojnou ženskou paralelou. Dnes mají v Německu a Rakousku málo mladých sester, ale myslím, že znovu jako řád ožívají. Jejich cesta byla, je a bude ještě složitá, protože musely opustit své zavedené poslání – školy a internáty, ale o to víc se mohou věnovat duchovní formaci a doprovázení lidí, což je dnes znovu velmi aktuální. Jsou mezi nimi, alespoň jak jsem mohla poznat, skutečné osobnosti. A jsou schopné proměny. Ženské řády, které budou nabízet duchovní domov, svobodu a otevřenost lidem, mají a budou mít – o tom jsem přesvědčena – své důležité místo v církvi i ve společnosti.

Důkladně ses kdysi věnovala životu a dílu Marie Wardové, zakladatelky této kongregace. Čím tě tato postava církevních dějin inspiruje?

Svou vytrvalostí, intelektuální úrovní, odvahou, věrností, pevnou vírou, která unese opravdu všechno. Její osud bych zrovna sdílet nechtěla, i když leccos také ze své vlastní zkušenosti znám. Církev je stále velmi mužská, i když v ní je převaha žen. Pro mne je Mary Ward jedna z největších ženských postav dějin církve. Možná největší, i když není kanonizována. Mimochoodem, na její kanonizaci se těším a doufám, že se toho dožiji. Pro mne je to svěťice.

Ve Vídni jsi kdysi absolvovala kurz doprovázení ignaciánských exercicií. Jak tento kurz probíhal?

Kurz trval pět semestrů – každý měsíc několik dní (čtyři nebo pět), takže to bylo obrovské kvantum hodin strávených nad a s ignaciánskou spiritualitou. Kromě pravidelných setkání se během výcviku konala ještě dvakrát desetidenní duchovní cvičení. Ta mně osobně dala velmi mnoho. Důležitá byla skupina, i když nám bylo zdůrazňováno, že to není hlavní či tak důležité. Skupinovou dynamiku vedení kurzu značně podcenilo. Skupina byla velmi různorodá – byli tam lidé s absolvovanou teologií (kněží, jáhen i laici) i lidé, kteří o ní zas tolik nevěděli. Byli tam kněží, jeden jáhen, řeholníci, řeholnice, pastorační asistentky, laici (ženy i muži). Také naše zkušenost s doprováze-

ním druhých a s exerciciemi byla různá. Celkem nás bylo kolem dvaceti. Pro sebe bych si představovala přece jen více toho výcvikového programu. Udělat program na pět semestrů není snadné, možná tam místo teorie mohlo být víc sebezkušenostních technik a reflexí. Také bych systematicky probírala Ignácův spis. My jsme ho probírali spíše nahodile, podle právě probíraného tématu. Vedení se zřejmě (po částečném krachu předchozího kurzu) bálo jít do osobní roviny jednotlivých účastníků. Což leckdo (samozřejmě ne všichni) postrádal. Já tedy určitě, protože jsem na to byla zvyklá.

Mireia Ryšková při studiu v knihovně
(Foto autor)

Od sepsání Ignácova textu Duchovní cvičení uplynulo přece jen několik století. V čem je podle tebe toto svým rozsahem drobné dílo duchovní literatury aktuální v dnešní době?

Ignác objevil jednu úžasnou věc – důležitost zcela individuálního vztahu k Bohu, svobodu v tomto vztahu, realističnost nároků na člověka. Ignác objevil to, co formuloval jasně 2. vatikánský koncil, totiž povolání každého člověka ke svatosti. A lidem vnukal důvěru, že jsou toho schopni. A to platí dodnes. V tom se setkává se sv. Františkem Saleským, i když ten je jinak orientován. A také to, že doprovázející není guru, vševěd, že pouze slouží a neurčuje doprovázenému, jak má jeho vztah vypadat. Objevil zodpovědnost každého člověka za jeho život před Bohem. Tím je dána i nesmírná důstojnost jednotlivce, který nese zodpovědnost za svá rozhodnutí před Bohem. Samozřejmě si cením i jeho způsobu modlitby, která se má dít celou bytostí člověka, nejen rozumem nebo vůlí. Tato modlitba je kreativní v pravém slova smyslu. A také onoho rozlišování toho, co se v člověku děje, bez toho, že by to člověk hned morálně hodnotil. Rychlé hodnocení totiž zavádí na scestí, protože vede k černobílému vidění a k neustálému sebepodezírání ze špatnosti. Člověku se pak nepodaří odhalit pravý důvod jeho selhávání ani dobrého jednání, radosti, štěstí. Naše spiritualita byla příliš dlouho orientována negativ-

ně, na hřích. Ignác je jiný. Smyslem je uspořádat život, aby člověk mohl lépe sloužit, svobodněji a radostněji žít. K tomu člověk musí poznat, co v něm vlastně je.

Jak ty sama vnímáš ignaciánské exercicie jako doprovázející?

Pro mne je doprovázení radost, i když je občas dost namáhavé a vyžaduje trpělivost. Ale když lidé sami objeví, že se nemusejí bát, že mohou být sami sebou, že Bůh je nikam necpe, nýbrž jde s nimi v jejich rozhodnutích, tak je to skutečně obrovská radost. Ignácovo pojetí doprovázejícího je také velmi úlevné, protože tu nejsem od toho poučovat druhého, mít vždy připravené řešení, které bude fungovat, dobrou radu, ale mohu s ním hledat a ptát se. Lidé se často velmi mýlí ve svých představách o duchovním průvodci, nebo jak se dřív říkalo vůdci. On z nich nesmí sejmout jejich zodpovědnost a jejich důstojnost z rozhodnutí před Bohem, což by si leckteří přáli.

Podle mého názoru jsou individuální ignaciánské exercicie jednou z důležitých možností a cest obnovy v církvi. Vedou ke svobodě, statečnosti, věrnosti a vytrvalosti, poctivosti a zodpovědnosti ve vztazích k sobě, k druhým, k Bohu, ke společnosti a světu kolem. Doprovázený ovšem musí skutečně sám chtít a být poctivý. Pokud tomu tak není, obelhává sám sebe, a k ničemu to nemůže vést.

Ty při duchovních obnovách využíváš také tvořivost a bibliodrama. Jak tyto prvky mohou přispět k lepšímu sebepoznání a meditaci?

Řekla jsem, že ignaciánský způsob modlitby je kreativní, protože zapojuje celého člověka včetně jeho smyslů, těla, emocí, nálad. Modlitba tvoří vztah a tvoří se ve vztahu. Když člověk přestane racionalizovat (což je leckdy důmyslný způsob obrany) a „nechá se být“ (jak říká prof. Vyskočil), tak se najednou vynořují zcela automaticky věci, které by rozumem tak snadno neobjevil. Přes tvorbu je možné najít přístup k vnitřku člověka, protože v ní člověk sděluje mnohem víc, než kdyby se snažil vyjádřit věci jen slovy. Jsme civilizace slov, která ztrácí význam. Znovuobjevení kreativního rozměru lidské bytosti považuji za velmi důležité. Nejde o výkon, nýbrž o to být sám sebou bez vnitřního napětí a podezíravého čteníka v nás. Má to v sobě určitý terapeutický moment. Leccos se pak odehrává ve skupině, kde je jeden oporou pro druhého k otevřenosti a zbavení se strachu. Pořád máme strach, jak vypadáme – v očích druhých a především svých vlastních. Tvorba může pomoci to překonat. Důležitá je pak vždy reflexe, ale ta je zcela jiná po zkušenosti než před ní.

Jeden z momentů v duchovním životě, ale i v životě církve jako takové, s nímž se neustále setkávám, je strach. Pořád jsme ovládnáni strachem. Existenční nejistota současné doby k tomu ještě přispívá.

Ignaciánská spiritualita je někdy vnímána jako mužská záležitost. Cím může podle tebe být obohacující pro ženy?

To mi nikdy nepřišlo. Ženy jsou velmi tvůrčí, citlivé, emocionálně bohaté, což všechno ignaciánská spiritualita obsahuje a podporuje. Je orientována na jednotlivce a jeho význam. Podporuje důstojnost, důvěru v sebe sama i v Boha. Je realistická, protože staví na reálných dějích v člověku, nevznáší se v neskutečnu a nerealizovatelnou. Je konkrétní, žádá konkrétní krok, který je uskutečnitelný. To ženy dokážou poměrně dobře. Navíc jsou většinou schopné mnohem větší otevřenosti vůči sobě i druhému.

Rozhovor připravil Jan Regner SJ

Při práci na monografii o Pavlovi z Tarsu
(Foto autor)

Společnost vyrostla z exercicií

Nedávno slavila Společnost sester Ježíšových třicáté výročí svého založení. Využili jsme této příležitosti a požádali jsme o rozhovor českého jezuitu Roberta Kunerta, zakladatele a dlouholetého duchovního vůdce tohoto mladého řeholního společenství.

Když jste v roce 1957 tajně vstoupil do jezuitského řádu, jak to změnilo váš život?

Bylo to v době, kdy církev zažívala velké pronásledování a útlak, a tak můj vstup se odehrál v tajnosti. Věděli o něm jen tři nebo čtyři jezuité, z ostatních lidí nikdo. Moje matka se to například dozvěděla až po mém útěku do Rakouska. Můj novicmistr P. Kučera mi kladl na srdce, abych navenek nijak neměnil svůj život. Protože jsem měl spoustu různých zájmů (hudbu, filatelii, esperanto, plochou dráhu, ...), pokračoval jsem v nich dál, i když s menší intenzitou. Vnitřně jsem se však začal s velkou chutí přeorientovávat podle rad svého novicmistra a P. Sukopa. Měl jsem s nimi kontakt během svého noviciátu asi osmkrát. Všechno muselo být utajené. Navíc jsem získal nového přítele v osobě Josefa Jakubce, který byl také mladým jezuitou. S ním jsem pak trávil neděle. I když to byla nepříznivá doba pro rozvoj povolání, naučila mě cenným věcem, např. setkávat se s Bohem ve všech věcech, tak jak to ukazuje sv. Ignác. Všechno jsem bral opravdově. Zabýval jsem se jen podstatnými věcmi, zbytek mě učil život sám.

První sliby jste složil ve východních Čechách v roce 1962 a pět let nato jste emigroval do Rakouska. Jak k tomu došlo a co vás k tomuto zásadnímu rozhodnutí přivedlo?

Můj noviciát nakonec trval pět let. Těsně před tím, než jsem měl 1. listopadu 1959 skládat sliby, byli otcové jezuité z Králík pozavíráni a připravoval se s nimi velký monstrproces. Žil jsem tehdy ve velké nejistotě. O tom, co se stalo, jsem se dozvěděl až v lednu 1960. Boží Prozřetelnost mě ale vedla i v další době mého nesnadného čekání. V květnu 1962 jsem se v Dobrušce při vojenském cvičení setkal „náhodou“ s P. Slavíkem SJ. Ten mě měl po návratu z vězení vyhledat a zjistit, jak to se mnou stojí. Tak se stal P. Slavík mým dalším průvodcem a zároveň učitelem teologie. Tato tajná studia byla ale pro mne

Při práci na Direktoriu SSJ v březnu 2008 s generální představenou sr. Marií Čeganovou
(Foto archiv SSJ)

příliš zdlouhavá. Vždyť už jsem měl 34 let. Dlouho jsem ho prosil, abych se mohl tzv. ztratit do zahraničí a řádně vystudovat. Chtěl jsem už konečně být knězem! Po dlouhém přemlouvání svolil. Prý si musím být ale stoprocentně jistý, že mě nechytí... Získal jsem kontakt na své přátele do Německa a s jejich pomocí jsem se v červenci 1967 dostal do Vídně. Vycestoval jsem legálně do Bulharska, v Bělehradě jsem ovšem vystoupil z vlaku a nabral bez dovození opačný směr na západ, až do Lublaně. V noci na svátek sv. Ignáce jsem dramatickou, krkolomnou cestou přes pohoří Karavanky přešel do Rakouska. Byl jsem na svobodě.

Mimochodem, jak vás přijali rakouští jezuité? Nebyli nedůvěřiví? Čím se vám podařilo je přesvědčit, že nejste nějaký podvodník, ale řeholní spolubratr?

No samozřejmě. Trvalo to dost dlouho. Ještě po dvou letech se mi svěřil jeden spolubratr, že mi nevěřili. Měli prostě strach, že jsem špion z Východu. Neměli vůbec ponětí o tom, jak to u nás chodí, jak pevná je železná opona. Jejich rezervovanost byla pro mne dost bolestivá. Když se k tomu přidá ještě vykořenění z domova a status uprchlíka, nebylo to na začátku zrovna jednoduché. Měl jsem ale jasno, co chci. Pro svůj vznešený cíl – kněžství – jsem dokázal hodně obětovat.

Teologii jste pak vystudoval v Innsbrucku a tam také přijal svěcení. Když jste se stal knězem, neuvažoval jste o tom, že byste se vrátil do Československa?

To mě ani nenapadlo. V Československu bylo sice období uvolnění kolem Pražského jara 1968, ale pak se železná opona zase zavřela. Bolševici byli tak krutí, že na mou primici v červenci 1970 nemohla přijet ani má matka, ani nikdo z příbuzných. Ač jí to původně slíbili, nakonec se jí vysmáli. Když jsem tehdy v roce 1967 odcházel, počítal jsem s tím, že se už do Čech nikdy nevrátím.

Pak jste krátce působil u českých krajanů v Londýně. Proč jste tam nezůstal déle?

Na své první velké kněžské působiště jsem se velmi těšil. Za chvíli jsem byl v Londýně jako doma. Mou prioritou bylo opravdu kněžské působení, a ne tolik podpora společenských a politických aktivit, ke kterým toto krajské středisko Velehrad směřoval můj spolubratr P. Lang SJ. Věnoval jsem se výlučně pastorační činnosti, měl jsem pravidelné relace v rádiu BBC. Různé pohledy na pojetí pastorace se neobešly bez neshod. Nakonec to vyřešil Pán Bůh. Onemocněl jsem a mé zdravotní potíže vyvrcholily akutní operací páteře v Innsbrucku. Lékaři, kteří mě zachránili před ochrnutím, mi pak Anglii pro její vlhké podnebí úplně zakázali.

Jak vzpomínáte na léta strávená u křížových sester v Tyrolsku a Vorarlbergu?

Ke křížovým sestřám jsem se dostal během své rekonvalescence v Innsbrucku. Léčil jsem se v jejich sanatoriu. Jejich provinční představená si mě vyžádala, abych se u nich ujal práce spirituála a rektora kostela v provinčním domě v Hallu. Tehdy jsem začal dávat exercicie a vůbec jsem se mohl prohloubit ve svém duchovním životě. Jsem za to křížovým sestřám velmi vděčný. Jezděl jsem po celém Tyrolsku a Vorarlbergu a věnoval se intenzivně sestřám i novickám. Prožil jsem s nimi mnoho pěkného, ale také náročného. Protože jsem vedl sestry vždy přímočaře ke Kristu, některým má činnost přestala časem vyhovovat. Proto mě P. provinciál po osmi letech pověřil jinou činností.

Tak se dostáváme k otázce, která mne a jistě i naše čtenáře velmi zajímá. Před třiceti lety jste na svátek zakladatele jezuitů sv. Ignáce v rakouském Klagenfurtu založil nové řeholní společenství, které přijalo název Společnost sester Ježíšových (SSJ). Vy ale čas-

to zdůrazňujete, že jste se proti tomu dlouho vzdíral. Jak k tomu tedy došlo?

To byla dlouhá a napínavá historie. Některé z těch, které mě znaly z Tyrolska, zaujalo mé duchovní vedení. Když jsem odešel do Korutan, zjistily, že by rády v tomto směru pokračovaly. Vyhledaly mě a prosily, abych jim pomohl zařadit se do některé z řeholních společností. Nenašly však nic, co by odpovídalo jejich touze. O tom, že mě Bůh ke vzniku SSJ vyvolil, svědčí to, že jsem se ze začátku dlouho bránil zakládat něco pro ženy, které hledaly svoje „magis“. Ne, že bych měl z toho strach, ale necítil jsem se na to. Nešlo mi o nějaké lidské jednání. Musel mě proto Duch Svätý „přemoci“, abych pochopil, že za tím stojí Bůh a že si to přeje.

Více povolání než v Rakousku nakonec bylo v Čechách a na Moravě. Kolik má Společnost v současné době členek a kde působí?

Společnost se po svém vzniku deset let krystalizovala v Rakousku. Během této doby získala i první církevní schválení. Po otevření hranic v Československu (1989) se začala rozrůstat. Zvláště první léta zažívala veliký rozkvět. Její noviciát v Moravské Hůzové byl přeplněný mladými dívkami. Během let nabyla Společnost zkušenosti a zralost, a tak v roce 2002 byla římským schválením oficiálně přijata mezi řeholní společnosti. V dnešní době má Společnost 38 sester, 9 v Rakousku a 29 u nás. Sestry působí v malých komunitách ve Vídni, v Klagenfurtu, Olomouci, Kožušanech u Olomouce, Praze, Hradci Králové, Olešné u Nového Města, Ústí nad Orlicí a v Českém Těšíně. Prostým a jednoduchým způsobem života uprostřed lidí vydávají svědectví o Bohu a jeho lásce. Kladou důraz na hluboký vztah k Bohu i na srdečné a pevné společenství mezi sebou. Nápadným rysem sester je, že nenosí hábit. Přesto jsou však svým oblečením snadno rozpoznatelné jako řeholní osoby. Nevedou vlastní díla, ale pracují v různých zaměstnáních, např. v církvi, ve zdravotnictví, školství. Apoštolát duchovních povolání je jejich prioritou.

Nové společenství přijalo za svou ignaciánskou spiritualitu. Jezuité nemají a nikdy neměli ženskou větev. Přesto inspirovala tato spiritualita i celou řadu žen...

Společnost vyrostla z exercicií. První sestry byly raženy mým pohledem na ignaciánskou spiritualitu. Zasáhlo je to natolik, že měly touhu žít z těchto základů. Samozřejmě, že musely spiritualitu sv. Ignáce přizpůsobit sobě. Nemohly ji přece žít jako jezuité. Tím je i zdůvodněno, proč je Společnost nezávislá na Tovaryšstvu Ježíšovu. Vychází z ignaciánské spirituality, ale má své

vlastní charizma. Ideál sv. Ignáce se odráží v Konstitucích SSJ. Je to především zaměření na Krista, rozjímavý život v činnosti, indifference, „magis“ ve službě Bohu, cesta pokory, touha pomáhat druhým k Bohu, láska k církvi, úcta k Panně Marii. Ignaciánská spiritualita ale nemá přínos jen pro samotné sestry. Vždyť se věnují i druhým lidem, na spirituální rovině zejména ženám. Svou duchovní zkušeností mohou mnohým zprostředkovávat správnou orientaci.

Dnes žijete opět v České republice v olomouckém domě, kde má Společnost ústředí...

Moje činnost jako jezuity se během let zaměřila výlučně na spirituální práci se sestrami SSJ. Byl jsem pro to určen svými představenými. Už dříve jsem přitom delší dobu pobýval v Čechách. Protože se rozšířily mé zdravotní potíže, požádal jsem své představené, abych se mohl vrátit natrvalo do české provincie. Sestrám mohu dál sloužit jako kněz, ale na větší činnost (dávání exercícií, cestování) už nestačím. Mým hlavním posláním je modlitba. Pamatuji v ní na české i rakouské jezuity, na sestry i na další potřeby církve.

Ptal se Jan Regner SJ

P. Robert Kunert SJ se narodil 29. dubna 1933 v Dolní Čermné. Absolvoval gymnázium v Hradci Králové a v Lanškrouně, pak v letech 1952–1967 pracoval jako dělník, později jako technický pracovník ve Východočeských papírnách v Lanškrouně (kromě let 1953–1955, kdy byl u PTP v dolech na Kladně). Na konci roku 1957 tajně vstoupil do jezuitského řádu. První sliby složil v Dobrušce 19. května 1962 a po pěti letech nato odešel ilegálně do Rakouska. V letech 1967–1972 studoval teologii na univerzitě v Innsbrucku, kde v roce 1970 také přijal kněžské svěcení. Dva roky poté mu bylo uděleno rakouské státní občanství.

V letech 1972–1973 krátce působil u českých krajanů v Londýně, v letech 1974–1980 byl spirituálem křížových sester v Tyrolsku a Vorarlbergu. V roce 1975 byl aplikován do Rakouské provincie SJ. Na začátku roku 1978 složil poslední sliby v Innsbrucku. V letech 1980–1996 byl v komunitě SJ v Klagenfurtu a působil jako rektor jezuitského kostela. Na svátek sv. Ignáce 1981 založil v Klagenfurtu Společnost sester Ježíšových a stal se spirituálem této nové řeholní společnosti. V letech 1996–2009 byl členem komunity na jezuitském provincialátu ve Vídni, od konce roku 2009 je opět v České republice a bydlí v olomouckém Centru SSJ.

Magis znamená více

Ve Španělsku se v první polovině srpna konal ignaciánský předprogram Světového dne mládeže nazvaný MAGIS 2011. Na začátku srpna se vydalo také několik desítek Čechů do severošpanělské Loyoly, rodiště sv. Ignáce, aby se této akce zúčastnili.

„Mám radost z celé řady úžasných momentů, které jsem mohl prožít během nabitého programu posledních tří týdnů. Byly to momenty setkání s novými i starými známými, momenty sdílené radosti a bolesti s lidmi, kteří mi byli svěřeni,“ netají své zážitky jezuita Pavel Bačo, který českou skupinu vedl.

Nejdříve se všech 3 tisíce účastníků předprogramu z celého světa sjelo na setkání do Loyoly, které proběhlo ve dnech 5.–7. srpna. Tam měli možnost se blíže seznámit s rodištěm svatého Ignáce, ale také prožít společný duchovní program, festivaly, workshopy, koncerty a mnoho dalšího. Vrcholem byla mše svatá v neděli 7. srpna, kterou na pódiu před bazilikou celebrouval generální představený jezuitů P. Adolfo Nicolás.

Na začátku liturgické oslavy Nicolás vyzval všechny přítomné k tomu, aby si stejně jako svatý Ignác zachovali srdce plné touhy. Ve své promluvě položil klíčovou otázku, kde a jak nás Bůh oslovuje. S odvoláním na

úryvek z První knihy Královské pak nabídl i odpověď: „Hospodin k nám promlouvá jako jemný vánek.“ Proto i v naší vlastní historii musíme hledat Boha tak, že sestoupíme domů, do hlubiny našeho srdce, kde k nám Bůh mluví, rozvedl tuto myšlenku Nicolás. Svou promluvu pak generální představený zakončil přáním, aby MAGIS 2011 a papežova návštěva v Madridu posílily víru všech účastníků.

Akce inspirovaná ignaciánskou spiritualitou pak pokračovala až do 14. srpna v menších mezinárodních skupinách do 25 účastníků, které absolvovaly své specifické programy na různých místech Španělska a Portugalska, ale i Maroka, Francie či Kanárských ostrovů.

„Já jsem odjel do Barcelony, kde jsem se spolu s dalšími sedmi účastníky z České republiky, sedmi z Kolumbie a sedmi z Polska věnoval sociální službě,“ vzpomíná Bačo. „Navštěvovali jsme seniory v domovech sociální péče či přímo v jejich domácnostech.“

Vyvrcholením celého programu byla účast poutníků na Světovém dni mládeže (SDM), mezinárodním setkání s papežem Benediktem XVI. To se konalo v Madridu od 15. do 21. srpna. Užitek podobných akcí spatřuje Bačo v tom, že člověk může citelně zakoušet všeobecnost církve. Za velmi důležitou považuje i příležitost k svědectví. „Ne ve smyslu nějakého násilného hurá-hlásání evangelia z reproduktorů. Spíše v tom, že na těchto setkáních jsou mladí přítomni, jak se chovají, že se otevřeně hlásí k víře a církvi,“ dodává.

V rámci SDM proběhl od 16. do 19. srpna opět festival krátkých filmů *Iñigo*, který jezuité pořádali už potřetí. Cena se uděluje tvůrcům mladším 35 let za snímky hrané, dokumentární nebo animované s duchovním přesahem.

Pozvánka k hledání

„Samotný Madrid se na několik dní proměnil v neuvěřitelné globální mraveniště, ve kterém se poutník snadno ztratil,“ říká jeden z českých účastníků ignaciánského předprogramu, Ladislav Čepelka. V rámci stánků řádů, kongregací a různých společenství v parku Retiro se prezentovali i jezuité. Návštěvník lehko získal úvod do ignaciánské spirituality, životopisy sv. Ignáce z Loyoly a kontakty. Zájemcům byli také k dispozici dva jezuité, ochotní odpovídat na všetečné otázky.

„Patrně nejnáročnější na přípravu byla expozice věnovaná působení je-

zuitských misionářů v Latinské Americe,“ chválí Čepelka výstavu, která byla zamýšlena pro šedesátiminutovou prohlídku, ale tolik času návštěvníkovi zpravidla nestačilo. Nechyběly modely staveb, audiovizuální projekce a fakta od vzniku přes vývoj až po konec tzv. redukci, včetně jejich odkazu dnešnímu světu. „Přesto na mne nejvíce zapůsobily vhodně zvolené úryvky z dopisů a rozvrh běžného dne, které nejlépe sdělovaly atmosféru doby,“ říká Ladislav.

Dveře mladým z SDM otevřela jezuitská univerzita Comillas, kde probíhal program s ústřední myšlenkou „Povolání křesťana-studenta v globalizovaném světě“. Zájemci mohli navštívit i kostel, ve kterém probíhaly téměř nepřetržitě adorace, katecheze, vedené i soukromé modlitby, koncerty a svědectví.

Neméně zajímavá byla expozice sbírky plakátů s názvem Země: prostředí pro člověka. „Vysoce na mne – a nejen na mne – zapůsobila svým pojetím, kdy se věcně věnuje několika zásadním bodům ve vývoji vesmíru, Země, života a člověka,“ chválí výstavu Čepelka. „Působila nevtíravě a inteligentně, jako pozvánka k hledání.“ Na tvorbě řady textů spolupracovali také jezuité z Vatikánské observatoře.

Domov srdce

Ignaciánského předprogramu MAGIS 2011 se zúčastnila i předsedkyně brněnského VKH Lenka Češková. Ta vzpomíná, že na ni velký dojem udě-

lalo Ignácovo rodiště. Vnímala v něm atmosféru duchovního domova, prostředí, kde je doma lidské srdce. „Bůh k člověku promlouvá skrze lidi, které mu posílá do cesty, a to jsem jasně poznávala po celou dobu,“ vzpomíná.

Do městečka na úpatí baskických hor česká skupina dorazila s autobusem plným mladých lidí z Koreje. „Pro mne byli prvním větším kontaktem s asijskou církví a také možností osobně zažít skutečnost, že misijní působení sv. Františka Xaverského a jeho následovníků opravdu mělo smysl,“ vzpomíná Lenka. „Když nás u chrámu sv. Ignáce dobrovolníci přivítali zpěvem a tancem, jasně jsem pocítila, že místo, kam přicházíme, není pouhou historickou památkou, nýbrž zdrojem života,“ dodává.

„Sv. Ignác vás přijímá u sebe doma.“ Těmito slovy byli uvítáni i čeští poutníci při ranní modlitbě následujícího dne. „Domov sv. Ignáce jsem pak blíže poznávala během celého dne. V Kapli obrácení, někdejších pokojích sv. Ignáce na hradě pánů z Loyoly, jsem mohla být přítomna na mši se skupinkou Američanů, ale také později, už za tmy, velmi dlouho úplně sama,“ vzpomíná předsedkyně brněnského VKH.

„Poslední noc ve Španělsku jsem pak strávila na koncertě paraguayských hudebníků. Původně jsem se vydala na výstavu o jezuitských redukcích v Paraguayi, abych se – ja-

Účastníci předprogramu MAGIS 2011 měli možnost poznat různé kultury
(Foto archiv)

ko kulturní historik – dozvěděla něco nového o Paraguayi raného novověku. Nakonec jsem měla možnost velmi intenzivně se setkat s Paraguayí dnešních dnů a přesvědčit se, že to všechno není jenom historie, ale i skutečný současný život,“ uzavírá své vyprávění Lenka.

Víra a kultura ve Valencii

Zajímavá zkušenost čekala Báru Mitášovou ve Valencii. Spolu se skupinkou mladých lidí z Portugalska, Rumunska, Mexika a se španělskými jezuitami mohla během týdne nahlédnout do několika rozdílných náboženství a kultur. První den byl věnován křesťanství. Členové této výpravy nejprve navštívili honosnou valencijskou katedrálu, ve které se nachá-

zí údajný Kristův kalich a největší monstrance na světě. Poté je ochotně přijali pravoslavní křesťané, u nichž se mimo jiné mohli blíže seznámit s tvorbou ikon.

Další den se zvědavá skupina vydala k muslimům. Ti jim přiblížili základní pilíře islámského náboženství, ramadán a poutní místa, ale učili je například i základům kaligrafie. Nemohla chybět ani návštěva mešity a účast na jedné z jejich pěti denních modliteb.

Jako poslední ze světových náboženství přišel poté na řadu hinduizmus. V hinduistickém chrámu se mohli členové mezinárodní skupiny seznámit se základy tohoto vyznání. Zúčastnili se obřadu, při kterém si vybrali nějakého člověka, ke kterému by se ve zbytku svého života měli chovat jako k vlastnímu sourozenci.

Poslední dva dny se pak všichni vydali na pláž a chystali krátké vystoupení a jídlo, které by vhodně představilo Českou republiku na slavnostním závěrečném večeru. Každý den také dostávali několik myšlenek a ve skupinkách rozdělených podle jazyků pak sdíleli své zážitky a postřehy z jednotlivých návštěv. Tato aktivita byla příležitostí nejenom poznat jiné kultury, náboženské směry a postoje konkrétních lidí, ale také bořit mýty, které si člověk často i podvědomě buduje.

Bára Mitášová vděčně vzpomíná na muslima Sammiho, který pracuje v jezuitské škole a který strávil s me-

zinárodní skupinou celý týden. Vyzýval je přítom, aby nechali stranou vše, co je odlišuje, a rozmlouvali spíše o tom, co jednotlivá vyznání spojuje. „A myslím, že právě o tom náš týden byl. Nehledat rozdíly, které jen zapříčiňují hádky, ale společné myšlenky, které nás sjednocují,“ dodává Bára.

Pouť v Portugalsku

Docela jiné byly zážitky Šárky Daňkové, která se vydala na pěší pouť do Portugalska. Z Loyoly vyrazili poutníci nejprve autobusem do portugalského města Covilhã, které je obklopené malebným pohořím Serra da Estrela. „Už jen při pohledu na tyto vysoko se tyčící kopce jsem měla intenzivní pocit Boží přítomnosti,“ vzpomíná Šárka na pocity, které zakusila dříve, než se vydali na vrchol. „Naše putování v horách bylo na jedné straně objevováním krásy přírody a blízkosti Stvořitele a na druhé straně poznáváním mladých lidí z Portugalska, Španělska a Francie,“ pokračuje Šárka. V srdečných rozhovorech skupině poutníků nepřekážely jazykové bariéry ani kulturní odlišnosti. Každý den začínal ranní modlitbou a bohoslužbou, večer česká šestice utvořila menší kroužek a povídala si o tom, jak kdo prožil den, co ho zaujalo, a vše skončilo krátkou modlitbou. „Byla to pro nás vždycky důležitá chvíle ztišení, zamýšlení a především sdílení,“ vysvětluje Šárka.

Program byl opravdu velmi rozmanitý. Poutníci po cestě nahlédli

do procesu výroby tradičního ovčího sýru, navštívili historická městečka anebo potěšili seniory v domovech důchodců. „Nikdy nezapomenu na všechnu péči, kterou nám naši organizátoři poskytovali a jak se o nás s láskou starali, abychom měli vždy vše, co potřebujeme, nebo ještě více, než jsme vůbec potřebovali,“ říká Šárka a dodává, že i farníci v jednotlivých obcích byli velmi pohostinní. „Jsem nesmírně vděčná našim duchovním pastýřům, otcům jezuitům

z Portugalska a Francie, kteří nás provázeli po naší mnohdy nerovné cestě k Bohu. Nádherným zážitkem byla mše svatá u jezera kousek pod nejvyšší horou Portugalska, Torre. Zde nám jako oltář sloužil obrovský kámen a příroda kolem byla ten nejkrásnější chrám, který jsem kdy viděla,“ uzavírá své svědectví Šárka. „Nedokážu slovy popsat, jak úžasný a podnětný tento týden byl. Můžu ale říct, že magis znamená opravdu více.“

Jan Regner SJ

Součástí běžného života poutníků bylo i ruční praní prádla
(Foto archiv)

Kriticky věrná církvi

Dějiny církve znají několik bolestně paradoxních případů, kdy jedinec, pokud chtěl zůstat věrný církvi, musel vytrvat ve svém povolání od Boha, i když to znamenalo odmítnutí ze strany církevní autority. Na takovou cestu kritické věrnosti církvi byla Bohem povolána Mary Ward.

Z dnešního pohledu bychom řekli, že se narodila příliš brzo, v nevhodné době – dnes by už vše dopadlo jinak. Můžeme to však říci? I Ježíš se vlastně narodil v nejméně vhodné době.

Dcera pronásledované církve

Mary Ward se narodila 23. ledna 1585 v hrabství Yorkshire v Anglii ve významné šlechtické rodině. Wardovi byli katolíci a i po vzniku státní anglikánské církve jimi zůstali, což je vystavovalo pronásledování. Za největší zrádce tehdy platili jezuité, tvrdé tresty na sebe přivolávali také ti, kdo jezuitu a katolické kněze schovávali ve svých domech. V prostředí, kdy vězení a smrt byly každodenní součástí života anglické katolické šlechty, Mary Ward vyrůstala.

Po smrti matky její výchovu postupně ovlivnily tři významné ženy, mezi nimi i její babička z matčiny strany. Všem třem bylo společné, že kvůli své víře strávily několik let ve vězení. Mary se záhy naučila latinsky a jelikož její otec netrpěl žádné „světské rozmary“, získala vzdělání především v náboženské oblasti, dnes bychom řekli v teologii.

V patnácti letech se rozhodla pro zasvěcený život. Neměla ale přesnou představu, jak toho dosáhnout. Prožívala období skrupulí a přehnané askeze. Její zpovědník jí tehdy dal knihu theatinského kněze Lorenza Scuopoliho (1530–1610), která znamenala zlom v jejím náhledu na duchovní život. „Dokonalého duchovního života se nedosahuje pomocí vnějších cvičení, žíněné košile a kajících pástí, ani bičováním, nočním bděním, posty a dalším umrtvováním. (...) Kdo chce dosáhnout vrcholu dokonalosti, musí zápasit za pomoci rozumu a vůle.“ To jsou slova, která odpovídají založení Marie Wardové. Z podnětu této knihy si Marie osvojí vnitřní modlitbu, ono neustále spojení s Bohem, k němuž není zapotřebí slov.

Jakou být řeholnicí?

Aby se mohla stát řeholnicí, musí odejít z Anglie. V roce 1606 se vylodí ve Flandrech a na radu jezuitu P. Keynesa se stává laickou sestrou u klarišek. Zde však trpí rozpory ve výpovědích představených, kteří mění názor na to, co považují za Boží vůli ohledně

Mariina povolání. Tato zkušenost ji naučí víc spoléhat na vlastní úsudek o Boží vůli než na mínění druhých.

Od klarisek v dubnu 1607 odchází a zakládá vlastní klášter pro klarisky z Anglie, pro jehož vybudování věnuje celé své věno. V mystické vizi ale poznává, že její cesta má být jiná. Odcestuje zpět do Anglie, kde nalézá první spřízněné duše.

Druhou vizi, která zcela změnila její život, zažívá při zcela obyčejné činnosti – úpravě vlasů. Na základě tohoto zážitku, který jí objasnil, že její cesta není v kontemplativním řádu, začala ještě intenzivněji hledat vlastní cestu. Z Anglie se s několika družkami vrátila do Flander do St. Omer, kde se společně rozhodly žít jako řeholnice. Neměly však žádná pravidla a hledaly vlastní cestu. „Zdráhání přijmout nějaká pravidla nám vyneslo mnoho pronásledování, a to tím více, že jsem vše odmítala a nedovedla říci, co bych si vlastně přála nebo k čemu bych se cítila být povolána.“ Žijí společně sedm let ve velmi skrovných poměrech, v pokání a odříkání s cílem dosáhnout jasněho poznání. Přitom se věnují práci pro druhé, zejména výchově dívek.

Roku 1611 zažije Marie Wardová třetí, rozhodující vizi, která jí ukáže, jakým směrem se vydat. „Vezmi stejná (pravidla) jako má Tovaryšstvo. Otec generál to nikdy nedovolí. Jdi k němu.“ Od této chvíle začíná nová etapa života celého společenství – svůj život uzpůsobují pravidlům ži-

vota Tovaryšstva Ježíšova. Tím se ovšem Mary dostala do konfliktu se samotnými jezuity, kteří pokusy převzít jejich životní styl a spiritualitu ženským společenstvím prudce odmítají.

Sebevědomé ženy

Období let 1611–1621 je pro nové společenství a jeho rozvoj velmi slibné. Sestry zakládají další domy – roku 1618 noviciát v Lutychu, v letech 1620 a 1621 domy v Kolíně nad Rýnem a Trevíru. To již v Evropě zuří třicetiletá válka. Bavorský kurfiřt i rakouský císař se v té době snaží upevnit katolicismus na vlastních územích, a schopná Mary Ward a její družky proto přicházejí se svým programem katolicky zaměřeného vzdělávání a výchovy vhod. Zároveň je to období růstu sebevědomí středních vrstev a jejich touhy po vzdělání i pro dívky. Anglické panny, jak začalo být společenství Mary Ward nazýváno, navíc nabízejí vzdělání pro nemajetné vrstvy zdarma.

V dějinách církve nabývá v té době na síle nový fenomén, totiž samostatnost žen v náboženské oblasti. Marie a její družky jsou už z Anglie zvyklé na aktivní roli ženy v rámci „podzemní“ církve, ale i ve společnosti. Jsou vzdělané, některé mluví několika cizími jazyky, umějí vystupovat, jsou samostatné, mají vlastní úsudek a chtějí – což je nezvyklé – své schopnosti aktivně a samostatně uplatnit v církvi v rámci misijní práce.

Za jejich předchůdkyně lze považovat různá společenství žen, např. bekyně, jejichž existence přetrvávala ve Flandrech ještě v té době. Ty pocházely z měšťanské vrstvy, slibovaly čistotu a poslušnost, nikoliv však chudobu, neboť jejich jmění jim umožňovalo na mužích nezávislou existenci. Anglické panny však byly šlechtičny, žily klášterním způsobem života, ale bez klauzury. A byly aktivní, misijně a výchovně činné, což dosud připadalo jako úkol pouze mužům. Jednou z hlavních námitek proti jejich působení bude později i to, že si dovolují hovořit v přítomnosti mužů, a dokonce i kněží, o náboženských věcech. Existovaly sice klášterní školy pro dívky, ale ty musely sdílet klauzuru kláštera. U Anglických panen mohly dívky do školy pouze docházet. To bylo něco neslýchaného. Po Tridentském koncilu a jeho reformách řeholního života se to ukázalo jako jeden z největších problémů pro uznání nového společenství.

Snaha o schválení

Marie postupně vypracovává tři návrhy pravidel; třetí verze, jež de facto přebírá jezuitské Konstituce, je definitivní. O jejich schválení se zasazuje osobně v Římě. Proto, aby mohly působit s ohledem na okolnosti, neměly mít sestry nejen klauzuru, ale ani společnou chórovou modlitbu, i když modlitba breviáře zůstala pro každou sestru závazná. Tato pravidla byla ale schválena až na konci 20.

století, čtvrtý slib věrnosti papeži a jméno kongregace (*Congregatio Jesu*) dokonce až roku 2004.

Už v roce 1616 dostaly Anglické panny příslib, že jejich žádosti o ustavení nového neklauzurovaného řeholního společenství bude vyhověno. V roce 1621 se Mary Ward vydává s průvodkyněmi na cestu do Říma. Jsou přijaty Řehořem XV., kterému předávají třetí verzi stanov – *Institutum*. Mezitím zakládají v Římě bezplatnou školu, další vznikají v Neapoli a Perugii. Poměrně brzo je ale proti Marii Wardové a jejímu společenství vznášena kritika. Mary Ward vehementně hájí zvolený způsob života, neboť se ukázal jako účinný, pastoračně plodný, fungující i pro osobní rozvoj sester, protože je podložen jejich důkladnou duchovní přípravou, hledáním, zkoumáním a prověřováním i nasloucháním mínění jiných. Rozhodujícím (nicméně nejméně průkazným) argumentem je odkaz na Boží vůli – kdyby Bůh tento způsob života nechtěl, nemohl by se osvědčit tak, jak se osvědčuje, a přinášet takové plody!

Podpora i odmítání

V roce 1625 jsou sice jejich školy v Itálii zrušeny, na pozvání bavorského kurfiřta Maxmiliána I. však Mary Ward zakládá školu a dům v Mnichově. Její společenství je velkolepě přijato. Z podnětu rakouského císaře zakládá další dům a školu ve Vídni. Škola je následně velmi úspěšná a těší se přízni dvora. Ví-

deňský biskup Klesl se však od té chvíle zasazuje o její zavření a zrušení celého institutu. V roce 1628 se Mary pokouší o založení společenství a vzdělávacího institutu také v Praze, je ale kardinálem Harrachem a jeho poradcem Valeriánem Magnim odmítnuta.

Od pobytu v Římě jsou na Mary Ward a její sestry posílána nepravdivá obvinění. Jejich spiritualita a metody působení jsou mocným v církvi proti srsti, přestože sestry obětují svůj život a veškeré své síly ve prospěch církve a hlásání evangelia. Leč římským kongregacím a hierarchii je milejší obětovat misijní dílo než připustit aktivitu těchto sebevědomých a schopných žen. Proto roku 1629 podniká Mary Ward druhou cestu do Říma. Před komisí čtyř kardinálů z Posvátného officia, tedy inkvizice, hájí svou věc sama, nicméně osud jejího díla je již zpečetěn.

V roce 1630 jsou mnohé domy a školy z nařízení Říma zavřeny. Následujícího roku je pak uveřejněna bula *Pastoralis Romani Pontificis*, již je prakticky životní dílo Mary Ward zlikvidováno. Její průvodkyně a spolusestra Winefrid Wigmore je uvězněna v Lutychu. Také Mary Ward má být na pokyn inkvizice uvězněna. Jelikož v té době pobývala ve Vídni, kde byla chráněna samotným císařem (ten ji považoval za světici a pomlouvám proti ní nevěřil), je jí nařízeno, aby opustila Vídeň. V těžkém zdravotním stavu je jako „velmi podezřelá“ uvězněna v Mnichově.

Ačkoliv věznění téměř zaplatí životem, podniká Mary Ward na podzim 1631 z rozkazu inkvizice třetí cestu do Říma, kde se má podrobit soudnímu procesu. V Římě je přijata Urbanem VIII., který ji v soukromé audienci ujišťuje, že vězení bylo jen zkouškou její víry a ctnosti, byl to však právě on, kdo podepsal všechna nařízení, jež vedla ke krachu jejího díla i zničení jejího zdraví. Přesto Mary Ward nikdy nepřestala v papeže důvěřovat a církvi jako takové zůstala věrná do posledního dechu, i když si o svých nepřátelích z řad kléru nedělala žádné iluze.

V roce 1633 jsou Anglické panny i Marie Wardová zproštěny nařčení z hereze, dobrou pověst a možnost působit jim to ale už nevrátí. Nakonec se Marie roku 1637 rozhodla vrátit do Anglie. Zabývá se opět vzdělávací a výchovnou činností dívek, stále také očekává zprávy o zlepšení situace institutu a o domech sester, které zůstaly v Mnichově a Římě. Marně. Umírá 30. ledna 1645 v přítomnosti svých nejbližších spolusester, přítelkyň a průvodkyň. O její smrti její družky podávají zašifrovanou zprávu.

Mary Ward zemřela, aniž se dočkala rehabilitace své osoby a hlavně svého díla. Její dílo však vydrželo a znovu rozkvetlo vytrvalostí těch nemnohých sester, které zůstaly a vydržely. Dnešním dnem šlo o jednu z nejdůležitějších ženských výchovných kongregací, která dnes hledá nové cesty do budoucnosti, aby i v nových podmínkách naplňovala odkaz své zakladatelky.

Mireia Ryšková

P. Antonín Holas SJ

12. 2. 1926–14. 9. 2011

Pocházel z Moravského Písku. V roce 1938 nastoupil do jezuitského gymnázia na Velehradě. Když bylo roku 1942 zavřeno, studoval ve Strážnici a pak na Velehradě vstoupil do řádu. Poté dokončil gymnázium a absolvoval tříleté studium filozofie v Brně. Při likvidaci klášterů roku 1950 se dostal do „centralizačního kláštera“ v Bohosudově a pak sloužil u PTP. Přitom tajně dostudoval a byl vysvěcen na kněze. Od roku 1953 pracoval nejprve u Vojenských staveb, potom v národním podniku Svit v Gottwaldově a nakonec v Lidovém družstvu kožešníků v Ostravě. Zde byl zatčen a odsouzen na třináct let. Z vězení byl propuštěn na amnestii v roce 1962. V podniku Kovo ve svém rodišti pak až do roku

1968 pracoval jako soustružník a skladník.

V letech 1968–1971 studoval teologii v Eegenhovenu v Belgii, ale po návratu do Československa nesměl působit veřejně jako kněz. Nejprve tedy krátce pracoval jako brigádník a pak v letech 1971–1976 v ústavu pro postiženou mládež v Žampachu. Od státních úřadů dostal nakonec povolení k výkonu duchovenské činnosti pro řeholnice, které byly v ústavu také zaměstnány. Pak byl až do roku 1983 zaměstnán v Kutné Hoře, nejdříve v podniku Rudné doly, potom u výrobce nábytku Interiér a nakonec jako průvodce v tamější kostnici. V roce 1981 konečně dostal státní souhlas k vykonávání duchovenské činnosti. Postupně působil v Krnově, ve Štěpánově u Olomouce, na Svatém Hostýně a znovu ve Štěpánově; od roku 2002 do své smrti pak v českotěšínské farnosti.

Je autorem knihy „Ježíš v evangeliu sv. Marka“ a knihy vzpomínek „Mých prvních šedesát let v Tovaryšstvu Ježíšově“. Otec Antonín s oblibou rozesílal k pobavení spolubratří a přátel své rozverně dopisy a smysl pro humor si zachoval do poslední chvíle.

P. Jan Pospíšil SJ

10. 12. 1920–15. 9. 2011

Pocházel z moravských Milonic, okres Vyškov, kde také vychodil základní školu. V letech 1931–1939 absolvoval klasické gymnázium v Brně. Od kvinty bydlel v malém semináři. Po maturitě odešel do Prahy, kde zahájil studium na Vysoké škole obchodní, než byly za protektorátu všechny vysoké školy zavřeny. Pracoval na různých místech, např. v umělecko-průmyslových závodech v Bučovicích nebo na rozšiřování trati z Brna do Trenčianské Teplé.

V roce 1942 vstoupil do řádu. Filozofii studoval na Velehradě a v Brně. Potom v letech 1947–1949 učil ruštinu na gymnáziu v Bohosudově. Teologická studia zahájil v roce 1949 v Trnavě, ale v roce 1950 byla komunistickým režimem násilně ukončena a on byl spolu s dalšími řeholníky internován v Jasově a pak přeložen do Podolince. Tajně dál studoval teologii a na podzim roku 1950 byl v Rožňavě vysvěcen na kněze.

Po nucené službě u PTP pracoval od roku 1954 ve slévárně v ČKD Praha-Vysočany. Na začátku roku 1960 byl náhle zatčen a s několika dalšími spolubratry odsouzen. Ve vězení ale pobyl jen čtyři měsíce a 21. května 1960 byl na amnestii propuštěn.

Vrátil se do ČKD, kde už zůstal až do roku 1984, kdy odešel do důchodu. Teprve poté dostal státní souhlas k výpomocné duchovenské službě, a mohl tak konečně působit jako kněz na Proseku, v Hloubětíně a v Horních Počernicích.

Od roku 1990 až do své smrti byl členem pražské jezuitské komunity u kostela sv. Ignáce na Karlově náměstí. V letech 1991–2001 učil angličtinu na zdravotnické škole, potom už jen soukromě. V pražském kostele sv. Ignáce sloužil až do poslední chvíle ranní mše, stal se vyhledávaným kazatelem a zpovědníkem, aktivně se účastnil i farních výletů. Stále se vzdělával a až do své smrti byl pro mnohé vzorem neúnavné služby, pracovitosti a poctivosti.

P. Karel Weichsel SJ

15. 11. 1923–19. 9. 2011

Byl rodákem z Prahy. Základní školu a gymnázium navštěvoval ve Slaném a v Hranicích, okres Přerov. V letech 1943–1945 pracoval jako geometr v Herzogenburgu. V roce 1945 zahájil studium teologie v Olomouci, ale absolvoval jen čtyři semestry, než vstoupil na Velehradě do řádu. Filozofii studoval v Děčíně, nebylo mu však dopřáno ji dokončit. V roce 1950 byl internován v Bohosudově a pak do roku 1953 sloužil u PTP. Roku 1951 byl ve Zvolenu tajně vysvěcen na kněze.

V letech 1953–1956 pracoval jako soustružník, kontrolor a kalkulant, než byl v lednu 1956 zatčen a odsouzen na tři a půl roku za členství v řeholním řádu a opomíjení státního úřadu pro církevní věci. Po amnestii

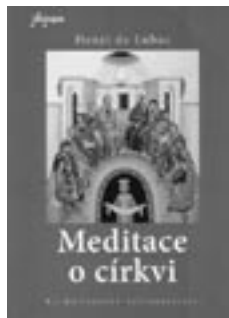
v roce 1959 pracoval až do roku 1966 jako pomocný dělník a topič. Přitom večerně absolvoval Vyšší průmyslovou školu strojírenské technologie. Zvýšil si tak kvalifikaci a mohl v roce 1967 nastoupit do zaměstnání jako revizní technik kotlů a tlakových nádob na podnikovém ředitelství Severomoravských cihelen v Hranicích.

V letech 1969–1975 působil v duchovní správě v Hranicích, Černotíně a ve Špičkách. V roce 1975 nastoupil jako topič u Podniku bytového hospodářství v Hranicích, kde zůstal až do odchodu do důchodu v roce 1983. Od října 1980 přitom nakrátko dostal státní souhlas k vykonávání duchovenské služby, kterou vykonával při zaměstnání. Jako kněz mohl znovu plně působit až po roce 1989, kdy se stal členem komunity na mariánském poutním místě na Svatém Hostýně. Pak pracoval v duchovní správě v Jáchymově a od roku 1992 až do své smrti jako duchovní a exercitátor na Velehradě. V promluvách, duchovních cvičeních a v osobních rozhovorech předával osobitým a neotřelým způsobem zásady víry a duchovního života. Poslední měsíce života strávil v domově u sester sv. Kříže v Kroměříži.

Církev pod drobnohledem

V knize *Méditation sur l'Église*, která nyní, více než půl století po prvním francouzském vydání, vychází také česky, shrnul autor své obsáhlé znalosti církevní tradice, a to v době, kdy ekleziologická debata uvnitř katolické církve, ale i v protestantské teologii, byla vedena s velkým zaujetím a také za velkých vzájemných střetů.

De Lubac svou knihou, přeloženou do mnoha jazyků a v samotné Francii vydanou šestkrát, nabízí rozšíření pohledu na církev v čase, jmenovitě od doby patristiky, doby církevních otců. Zdrojem jeho znalostí je aktivní spolupráce na rozsáhlém projektu edice francouzských překladů patristických textů, známé pod souhrnným názvem *Sources chrétiennes*, zahájené už v roce 1940. De Lubacovým záměrem bylo ukázat na základech takto získaných znalostí co možná souhrnně celý vývoj ekleziologie, zvláště její počátky, a tím jednak zklidnit celou současnou debatu, jednak poukázat na to, co všechno tato bohatá tradice už obsahuje a co může být inspirací i pro přítomnost. Odkazy na tyto prameny z prvních staletí církve, a to jak tehdejšího křesťanského Západu, tak i křesťan-

Henri de Lubac
Meditace o církvi

Karmelitánské nakladatelství 2010, 339 s.
ISBN 978-80-7195-120-9

ského Východu, zabírají skoro polovinu de Lubacovy knihy!

Není to tedy četba pro chvíle oddechu; je určena spíše teologicky zaujatému a vzdělanému čtenáři, a i ten ji musí číst opravdu pozorně. Je příznačné, že první vydání *Meditace o církvi* vyšlo jen několik málo let před svoláním Druhého vatikánského sněmu, který právě k ožehavým otázkám, týkajícím se církve, zaujal jasný postoj svou pastorální konstitucí o církvi v dnešním světě (*Gaudium et spes*), na jejímž vypracování se do té doby z modernizmu podezíraný de Lubac mohl významně podílet. Pátá kapitola jeho Medi-

tace o církvi dokonce nese už název „Církev uprostřed světa“.

Dekret o ekumenizmu (*Unitatis redintegratio*) téhož sněmu je logickým doprovodem pastorální konstituce o církvi, a z obou textů vyplývá, že nauka o církvi ani skoro pět století po nástupu reformace neztratila nic ze své brilantnosti: Jak lze definovat církev, která společenství křesťanů si zaslouží tento název, která nikoliv, a proč? Jsou pravoslavní, luteráni, presbyteriáni, koptové, ... církvemi? Podle jakých kritérií se tu má rozlišovat? Kam míří katolická církev svým ekumenizmem? Chce jen tyto „zbloudilé křesťany“ přivést zpět do lůna jediné skutečné církve, tedy do církve římskokatolické? Ve výčtu otázek se dá pokračovat. Neméně závažné otázky se týkají vnitřní struktury církve a jejího vztahu k civilní společnosti, a právě do této debaty de Lubac přispěl erudovaně a významným způsobem.

Zbývá otázka po kvalitě překladu do češtiny. Francouzská teologická literatura je svébytná a svérázná. Překlady do jiných jazyků, snad s výjimkou do francouzštině blízké španělštiny nebo italštiny, jsou velmi obtížné. De Lubac navíc svou mateřštinu ovládá mistrně. Autor těchto řádků měl to štěstí slyšet jej přednášet poslední rok jeho činnosti v Lyonu. Francouzští jezuitští posluchači tam po skončení hodiny často komentovali „*Ah, que c'était beau!*“

(Ach, to bylo krásné!), jako kdyby obsah sám byl až druhotný. Překládání takového autora je natahovááním na překladatelský skřípec.

Lze to doložit už na nesnázích při překládání titulu knihy. Podobně jako v češtině se ve francouzštině sloveso „*méditer*“ pojí nejčastěji s předmětem v akuzativu: *Méditer une vérité, un livre...* Spojení „*Méditation sur...*“ ani podrobné slovníky francouzštiny v této podobě neuvádějí; je to spojení zvláštní a u de Lubaca záměrné. Jeden z německých kvalitních překladů zní (zajímavě) „*Die Kirche. Eine Betrachtung*“. Čeština bohužel takovou možnost (hříčku spojení *die K. s eine B.*) nenabízí. Americký překladatel neusiloval o doslovnost a podle smyslu zvolil hezký název *The Splendour of the Church*.

Podobnými překladatelskými oříšky se kniha přímo hemží, není tedy divu, že výsledný český text postihuje literární krásu předlohy jen zčásti a na některých místech vznikají i nesnáze s plným pochopením autorova záměru, často vyjádřeným pouhým náznakem, tak typickým pro francouzský způsob pěstěného slovního přednesu. Přesto i po ukončení Druhého vatikánského sněmu je četba Meditace o církvi významným příspěvkem k našemu lepšímu chápání církve, ke které se hlásíme, i jejího vztahu ke světu, ve kterém žijeme.

Petr Kolář SJ

Zprávy

Praha

■ V kostele sv. Mikuláše na Malé Straně se 6. září večer konala slavnostní mše ke cti Panny Marie de Foy a na připomínku působení jezuitů v tomto chrámu. Při ní provedl skladatel a dirigent Miloš Bok se svým sborem a orchestrem Korunovační mši Wolfganga Amadea Mozarta. Bohoslužbě předsedal český jezuitský provinciál František Hylmar. Akci pořádala společnost Psalterium ve spolupráci s Českou provincií Tovaryšstva Ježíšova a Společností pro duchovní hudbu. Podobná mše byla slavena už v loňském roce v předvečer svátku Narození Panny Marie. Tehdy při této příležitosti zazněla Missa Brevis Es dur Miloše Boka.

■ Jezuité na celém světě oslavili poslední červencový den slavností zakladatele svého řádu Ignáce z Loyoly. V pražském kostele, který je této významné osobnosti církevních dějin zasvěcen, se konala poutní slavnost. Slavnostní poutní bohoslužba v chrámu sv. Ignáce z Loyoly na Karlově náměstí v Praze připadla letos na neděli. I to se zřejmě podepsalo na hojně účasti z řad jezuitů, jejich přátel, spolupracovníků a příznivců. Při večerní mši svaté vystoupil smí-

šený Svatoignácký sbor, sólisté a orchestr. Umělci profesionální i amatérští jako tradičně provedli dílo Missa in C (Korunovační) od Wolfganga Amadea Mozarta a svým výkonem si brzy získali srdce publika. Bohoslužbě předsedal český provinciál František Hylmar. Po skončení mše v kostele sv. Ignáce bylo pro všechny přítomné připraveno i obvyklé přátelské pohoštění na dvoře jezuitské rezidence. To je vždy dobrou příležitostí k bilancování vzájemné spolupráce na společných projektech, ale i k neformálním debatám.

Hostýn

■ Výroční setkání jezuitů působících na území České republiky se konalo od 12. do 13. září na Svatém Hostýně. Zúčastnilo se ho na 40 jezuitů v čele s asistentem generálního představeného Adamem Žakem. Ten seznámil přítomné s radostmi a výzvami středoevropských a východoevropských provincií, které v současnosti patří do jedné asistence. Velký prostor věnoval především otázce restrukturalizace řádových celků, sdružování provincií a pastoračním prioritám.

Český provinciál František Hylmar představil rodící se směrnice pro pří-

pady sexuálních deliktů v oblasti pastorační nezletilých. Jezuitský historik Miroslav Herold vysvětlil v obsáhlé přednášce přítomným, jak se stal sv. Jan Nepomucký řádovým patronem a jakým způsobem se to projevilo v šíření jeho úcty po celém světě. Představený českých jezuitů pak na něho navázal a promluvil o vznikajícím pastoračním plánu provincie. Několika slovy poté P. Richard Čemus představil své působení v Římě. Vedoucí české sekce Vatikánského rozhlasu Milan Glaser potom informoval účastníky setkání o tom, že Ústav pro studium totalitních režimů se chystá digitalizovat archiv českého vysílání, a to od samého počátku v roce 1947 až do sametové revoluce v listopadu 1989. Nakonec ještě jezuité Marek Janás a František Lízna seznámili posluchače se svým angažmá při sociálních nepokojích na Šluknovském výběžku.

Děčín

■ Křesťanská základní škola Nativity v Děčíně-Křešicích vstoupila do čtvrtého roku své existence. Letos přijala dalších sedmnáct nových žáků. To mimo jiné znamená, že škola se svými šedesáti žáky je poprvé ve své historii zaplněná celá. Nativity se může pochlubit výbornými studijními výsledky, což se prokázalo zvláště minulý rok, kdy žáci procházeli srovnávacími SCIO testy a ukázalo se, že jejich znalosti převyšují republikový průměr. Největším problémem je

však nevyhovující budova školy, která už nedostačuje kapacitně, schází řádná tělocvična, kabinet, učebny odborných předmětů nebo prostory pro školní klub. Zahájena už byla stavba nového pavilonu, který by měl být hotový do začátku zimy. Celý projekt stavebních prací je rozplánován na dva roky.

Klatovy

■ Projekt Klatovské katakomby 2010, jenž se zabývá revitalizací a celkovou rekonstrukcí prostoru klatovských katakomb, dále pokračuje. V katakombách našlo v minulosti svůj poslední odpočinek i několik členů jezuitského řádu. Nedaleko od tohoto místa, ve společenském sále Městské knihovny v Klatovech, se v sobotu 3. září konala již druhá vědecká konference. Tu zahájil svým příspěvkem ing. Václav Chroust, který se jako předseda občanského sdružení Klatovské katakomby o celý projekt nesmírnou měrou zasloužil. Kromě jiného ukázal, že klatovské katakomby jsou opravdovým evropským unikátem. Na konferenci dále vystoupila historička doc. Ivana Čornejová, která svým příspěvkem spojila katakomby a jezuitský řád, dr. Kateřina Bobková-Valentová přiblížila posluchačům životy lidí, kteří byli v prostorách katakomb pochováni, a nakonec dr. Karel Černý ve své přednášce shrnul vztah jezuitů k medicíně a přírodní filozofii. Vystoupilo také Kolegium pro duchov-

ní hudbu pod vedením Mgr. Víta Aschenbrennera a do programu byla zařazena také prohlídka zrestaurovaných katakomb. Patronát nad celou akcí převzal plzeňský biskup František Radkovský, starosta města Klatov Rudolf Salvetr a jezuitský provinciál František Hylmar.

Velehrad

■ Moravské poutní místo bylo svědkem velkolepých cyrilometodějských oslav. Navzdory rozkopanému nádvoří před mariánskou bazilikou dorazily tisíce lidí na hlavní velehradskou pouť pod širým nebem. Kněží z různých koutů naší republiky zpovídali dlouhé davy kajícníků nejen ve zpovědnících uvnitř baziliky, ale i na deseti dočasných zpovědních místech před bazilikou. Podle velehradského faráře, jezuitu Petra Přádky, byla farnost na pouť připravena i tím, že nachystala pět tisíc hostií. Poutníci už od rána přijížděli autobusy. Někteří se na Velehrad vydali na kolech nebo třeba pěšky. Někteří věřící na Velehradě i přespali, protože se v předchozí den zúčastnili i večerního koncertu, přenášeného jako již tradičně Českou televizí. Mezi poutníky nechyběli ani ti, kteří se dostavili v lidových krojích. Slavnostní mši předsedal olomoucký arcibiskup Jan Graubner. Kázání pronesl biskup Vojtěch Cikrle. Při té příležitosti připomněl více než dvaceti tisícům věřících dědictví slavných slovanských věrozvěstů sv. Cy-

řila a Metoděje. Po bohoslužbě se mohli zájemci seznámit s tím, jak postupují stavební práce. Prostranství kolem baziliky má hlavní úpravy teprve před sebou, ale bývalá budova konírny a sýpky je už nyní obnovena. V těchto prostorách je nyní cukrárna, knihkupectví a přednáškové sály.

Bratislava

■ V kostele Nejsvětějšího Spasitele v Bratislavě byl zahájen beatifikační proces s jezuitským novicem a mučedníkem Tomášem Munkem a s jeho otcem Františkem, kteří byli zavražděni během druhé světové války. Oficiálně jej otevřel arcibiskup Stanislav Zvolenský v úterý 27. září.

Řím

■ V září do všech provincií jezuitského řádu došel dopis od generálního představeného P. Adolfa Nicoláse, adresovaný všem spolubratrům, jenž apeluje na změnu způsobu života jak jednotlivců, tak i celých komunit a všech jezuitských institucí ve vztahu k životnímu prostředí. Nicolás ve svém dopise připomíná 35. generální kongregaci v roce 2008, která se vůbec poprvé zabývala ekologickými tématy. Představený vyjadřuje názor, že rozšířené ničení životního prostředí se týká každého obyvatele této planety. V dopise také připomíná některé nedávné texty papeže Benedikta XVI., ve kterých je přítomná zřetelná výzva k nutnosti ochrany a starostlivé péče o životní prostředí.

Jubilea

P. Jan Palacký	Brno	21. 11.	40 let kněžství
P. Jiří Obruča	Luzern	10. 11.	10 let kněžství
P. Karel Říha	Hostýn	5. 11.	65 let v Tovaryšstvu
P. Jan Palacký	Brno	7. 10.	55 let v Tovaryšstvu
P. Josef Stuchlý	Brno	8. 10.	20 let v Tovaryšstvu
S. Marek Janás	Olomouc	26. 10.	40 let

Srdečně blahopřejeme

Seznam podporovatelů od 4. května do 5. října 2011

Marie Pavlů, Brno; Marie Rudolfová, Kroměříž; Václav Uhlíř, Nové Město na Moravě; Josef Reichl, Praha; MUDr. Venuše Šmejkalová, Kolín; Vilém Matausch, Praha; Marie Burešová, Brno; P. Bohuslav Švehla, München; Alice Šmotková, Praha; Ing. Václav Benda, Brno; P. Jan Birka, Všetaty; Marie Jakoubková, Jihlava; Milan Jelínek, Brno-Bystrc; Alois Kroborec; Emílie Koveka, Praha; Jan Hruza, Ostravice; Milada Schneiderková; Vladislav Barták, Praha; Daniela Frankovičová; Pavel Havlíček; Dr. Karel Dolista, Praha; Milena Nováková, Plzeň; Cyril Pazderka, Jihlava; Vanda Ovečková, Ostrava-Poruba; Vít Kuběna; Lenka Kuchařová; PhDr. Zdena Štěpánková, Boskovice; Kristina Krupová, Český Těšín; Ivo Kubíček; Petr Hylmar; Novákovi, Dobrá; Zdeněk Lochovský, Praha; Anna Holíková, Praha; Jan Kunert, Dolní Čermná; Šamonilovi, Rájec-Jestřebí; Renata Klogner Štolbová, Dobrá Voda u Českých Budějovic; Hana Tomášková, Brno-Královo Pole; Nadace Dobré dílo sester sv. Karla Boromejského, Praha; Marie Urbánková, Brno; Ondřej Vybíhal; František Hradil, Prušánky; Vojtěch Koutný, Kladky; Marie Nováčková, Praha; František Blaha, Hluk; Marie Stloukalová, Brno; Vladimír Bouček; Ing. Václav Chroust, Klatovy; Ing. Jan Kostelecký; Romana Beranová; Emilie Blahová, Praha; Eva Hrabětová, Praha; Ing. Vilém Konečný CSC., Blatnice pod svatým Antonínkem; Jaromíra Matysková, Opava; Růžena Mrejzouková; P. Jan Kubát, Rožná; Josef Mléčka, Ostrožská Nová Ves; Libuše Calábková, Přerov; Anežka Rajsiglová, Kyjov; Jitka Závodná; Bartoňkovi Růžena a MUDr. A., Brno-Lesná; Jan Vaněk, Bruntál; Libor Vašek; Ing. Antonín Špulák, Červený Kostelec; František Vrbovec, Mukařov; Ing. Jiří Irein; Petr Smutný, Brno; Eva Raydusová, Jesenice u Prahy; Zdenka Sefernová; Ing. František Holík, Praha; Jaroslava Kalinová, Brno; PhDr. Libuše Vaňová, Benešov u Prahy; MUDr. Jan Kotásek, Dubňany; Vít Michálek, Brno; Zdeněk Praizler, Kladno; Jiří Liška; RNDr. Anna Sekaninová, Brno; Vladimír Pavlík, Ostrava-Hrabová; Martin Snajdar; Marta Králová, Praha; Ing. Stanislav Příkryl, Praha; Pavel Konzal; Jarmila Hřebáčková; Alžběta Korpasová, Havířov; Jaroslav Vašíček, Brno; Dr. Karel Kotyza, Prostějov; Antonín Kolář; Lukáš Kopecný; Stanislav Brázdil, Otrokovice; P. Rudolf Zubek SJ, Český Těšín; Jarmila Musilová, Liberec; Stanislav Štrbík, Hustopeče u Brna; Magdalena Kulišťáková; Mgr. Robert Kunert; Karel Macháček, Praha; Zdena Navratilová, Hradec Králové; Ing. Rudolf Kaláb; Věra Blažková, Břeclav; Alena Hrbolková, Praha; MUDr. Milan Pištělák.

Všem dárcům upřímně děkujeme